

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 4 (6)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 4-son 2026 yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

4

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Юлдашев Ш.Г. Конвергенция и поляризация развитых и развивающихся стран в эпоху развития искусственного интеллекта.....	8
Mamatov B.S. Foreign investment is an important factor of economic growth.....	15
Raximova K.N. Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya kompaniyasining rivojlanish tendensiyasi.....	22
Karimov Sh.X. Turizmni barqaror rivojlantirishda hududiy boshqaruv omillarining ahamiyati.....	26
Raximov D.Sh. To‘qimachilik sanoatida diversifikatsiya darajasi va iqtisodiy samaradorlik ko‘rsatkichlari tahlili.....	30
Rashidova K. Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing faoliyati samaradorligini oshirish.....	32
Хакимов Д.Р. Процессы, возможности и ограничения экономической интеграции между Республикой Узбекистан и Китайской Народной Республикой.....	37
Olimjanova Sh.O., Eshonqulov I.N. O‘zbekistonda agrar munosabatlarni takomillashtirishda resurs tejamkor texnologiyalarni joriy etish masalalari.....	42
Valikulov Sh.Z. O‘zbekistonda neft-gaz sanoatiga investitsiyalarni jalb qilishning institutsional muammolari va yechimlari.....	48
Ganieva L.S. Bojxona xizmatlari samaradorligini oshirishning nazariy asoslari.....	52
Axrorova N.U. Turizm xizmatlaridan tajriba iqtisodiyotiga o‘tish: evolyutsion tahlil.....	56
Kamilova A.N. Sanoat ishlab chiqarish korxonasida mehnatni normalashtirish menejmentini tashkil etish va takomillashtirish yo‘llari.....	61
Umurzakova Z.S. Sanoat korxonalarida ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanishni takomillashtirish chora-tadbirlari.....	66
Abdiyeva D.K. Priority directions for improving the national logistics policy in Uzbekistan.....	69
Xalimova N.J. Kreativ turizm: nazariy asoslar va ta’riflar qiyosiy tahlili.....	74
Maxramova N.Y. Strategik menejmentda qadriyatlar zanjiri: raqobatbardoshlikni oshirishning konseptual asoslari.....	78
Zaxirova G., Shavkatova N.O’. O‘zbekistonda turizmni rivojlantirish masalalari.....	82
Maxmudov H., Muxtarova G., Maxmudov H. Ekologik muommolar va ularning mamlakat iqtisodiyotga ta’siri.....	86
Umurzakova M.N., Gulahmadov Sh.A. Davlat ichki va tashqi qarzlarning ijobiy va salbiy jihatlar tahlili.....	89
Xasanov I.M. O‘zbekistonda mulkchilik munosabatlarning transformatsiyasi: tadbirkorlikni rivojlantirish omili sifatida.....	94
Abdullayev M.G’. Personalni boshqarish tizimining ilmiy-nazariy asoslari va uning korxona samaradorligiga ta’siri.....	101
Адилов Б.Б., Абдуллаева М.К. Ўзбекистонда саноат корхоналарини ривожлантириш, тенденциялари.....	105
Абдуғаниев Ё.Ж. Яшил иқтисодиёт - барқарор ривожланиш мақсадларининг янги парадигмаси сифатида.....	112
Xusanboyeva T.M. Talabalarning iqtisodiy tafakkurini shakllantirishda to‘garaklarning o‘rni va ahamiyati.....	116
Xashimova S.N. O‘zbekiston milliy yashil taksonomiyasi mohiyati va ahamiyati.....	120
Mitillayev I.T. Tijorat banklarida kredit risklarini baholashda zamonaviy scoring modellari va ularning samaradorligini oshirish yo‘llari.....	124
Бобоқулова М.Ғ. Инвестиция муҳити ва Ўзбекистондаги инвестиция жараёнларининг динамикаси.....	127
Bekberganova M.R. “O‘zbekistonda sug‘urta kompaniyalari tushumlarining ekonometrik tahlili”.....	134
Рахимова М.Ш. Модернизация системы социальной защиты.....	138
Oqboyev A.R. Tadbirkorlik subyektlari eksport salohiyatini xalqaro standartlar asosida oshirish yo‘llari....	142
Djumanova R.F. Aholi turmush sifatini baholashning metodologik yondoshuvlari.....	147
Mamatov B.S., Umurzakova M.N. Davlat tibbiy sug‘urta tizimida bepul xizmatlar, reimbursasiya va foydalanish shartlari.....	154
Ешимбетов У.Х. Қишлоқ хўжалигини ҳудудий ташкил этиш ва ихтисослаштиришнинг илмий асослари.....	158
Xodjaeva F.K. Sanoat ishlab chiqarishini tartibga solishning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish....	167
Yusupova M. Hududlarda ayollar va yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishda institutsional qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish.....	171
Abduxalilov B.Z. O‘zbekistonda IT provayderlar xizmatlari raqobatbardoshligini oshirish: huquqiy va institutsional asoslar.....	175
Abdisamatov A.A. Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	178

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 4-son 2026 yil

Abdusalomov I.J. Korxonalarda chiqindilarni boshqarish tizimini takomillashtirish va uning moliyaviy natijalarga ta'siri.....	182
Amirov L.F., Sokhibjonova S.S. Directions for increasing agricultural product exports in the context of a green economy.....	185
Boltaxo'jayeva I.O'. Ways to improve the enterprise management system based on modern management models.....	191
Dehqonov U.M., Sativaldiyeva G. Korxonalarda bo'nak to'lovlari hisobining moliyaviy hisobotga ta'siri va ularni optimallashtirish bo'yicha tahliliy yondashuvlar.....	195
Isoqova M.A. O'zbekistonda yashil energiyadan foydalangan holda kichik biznesni rivojlantirishning institutsional va moliyaviy mexanizmlari.....	199
Mamadaliyev B., Teshaboyev J. Korxonalarda mehnatga haq to'lash hisobini avtomatlashtirish va audit samaradorligini oshirish yo'llari.....	202
Poziljonov M., Teshaboyev X. Davlat muassasalarida asosiy vositalarning hisobini takomillashtirish va ulardan foydalanish samaradorligini oshirish.....	206
Rustamova F.A. Qishloq hududlarida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlarning roli.....	209
Tursunboyev Q.O. Transport xizmatlari ko'rsatish sohasida kichik tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning xorijiy tajribalari.....	213
Umarov T.S. Hududlarda qurilish korxonalarini faoliyatini samarali tashkil etishni ekonometrik modellash va prognozlash.....	216
Xo'jaliyev A.O., Avilov N. Moliyaviy natijalar hisobi va auditda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi.....	220
Xomidov T.T., Arziboyeva R.S. Bank aktivlarining tarkibi va ularni boshqarish omillari.....	223
Xusainov M. Sanoat korxonalarida mahsulot tannaxsini kalkulyatsiya qilish tizimini takomillashtirishning metodologik asoslari va audit mexanizmlarini rivojlantirish.....	227
Begaliyeva M.A., Egamshukurova N.R. Jahon savdo tizimi va milliy iqtisodiyot uchun uning ahamiyati..	231
Gulimboyev S.I. Korxonalarda moliyaviy resurslar taqsimotining zamonaviy usullari.....	235
Ibodov J.Q. Moliyaviy tizimning xizmatlar sohalari va bo'g'inlari.....	239
Jumabayeva K.B. Xalqaro pensiya tizimi modellari va ularning mintaqaviy tamoyillari.....	243
Khusanova Z.R., Yo'ldasheva Z.U. Global trends in the development of international tourism services....	249
Sadullayev M.D. Sanoat korxonalari innovatsion faoliyatini boshqarish.....	252
Tilabov N.T. Davlat qarz siyosatini samarali boshqarish strategiyasini takomillashtirish.....	256
Toshtemirov Y.N. O'zbekistonda logistik faoliyatni rivojlantirishning hozirgi darajasi.....	264
Toshtemirova Z.M. Mahalla institutining iqtisodiy integratsiya jarayonlaridagi strategik ahamiyati.....	268
Uralov E.O. Surxondaryo viloyati xududida sanoatni shakllanishi va rivojlanishi.....	273
Xursanova F.Sh. Budjetlararo munosabatlarning iqtisodiy mazmuni.....	278
Yuldasheva G.A. Investitsion qarorlarni kabul qilishda moliyaviy tahlilning ahamiyati va roli	282
Абдуллаева Р. Тadbirkorlikning zamonaviy kuryentlari.....	287
Юлдашев А. Фаргона вилояти маҳаллаларида инвестиция фаоллигини оширишнинг институционал асослари	292
Abdumalikova Z., Razakova B.S. O'zbekiston sug'urta bozorini moliyaviy texnologiyalar (insurtech) asosida rivojlantirish: imkoniyatlar va yo'nalishlar.....	294
Azimov B.F. Milliy innovatsion tizimni boshqarishda tashkiliy-institutsional va moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlarning roli.....	300
Begaliyeva M.A. Raqamli iqtisodiyot sharoitida oliy ta'lim tizimida sifat menejmentini samarali joriy etishning ahamiyati.....	304
Dawletmuratov A.M. Xizmatlar bozorini rivojlantirish orqali bandlikni oshirish va daromadlarni ko'paytirish mexanizmlari.....	308
Karimova L.S., Jabborov A.A. O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot: holati, muammolar va rivojlanish istiqbollari.....	313
Maxmudov F.U. Oliy ta'lim muassasalarida moslashuvchan marketing strategiyalarini ishlab chiqish mexanizmlari.....	319
Navruz-zoda L.B. Kichik biznes subyektlarining kadrlar salohiyati va bilim infratuzilmasiga bo'lgan talablari: Buxoro viloyati misolida.....	323
Nishonboyev D.E., Abdumalikov S.T. Chorvachilik tarmog'ini innovatsion boshqaruv asosida rivojlantirish istiqbollari.....	327

Nurmirezayeva N.R. Valyuta kursi o‘zgarishining eksport-importga ta’siri: O‘zbekiston misolida amaliy baholash.....	331
Rahimov A.M. Hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishda qayta ishlash sanoatini rivojlantirishning samarali mexanizmlarini takomillashtirish.....	335
Ibragimova G.S. Ta’lim sifatini baholashning xalqaro tajribasi va uni joriy etish.....	339
Ravshanova M.M. Hududiy iqtisodiy salohiyatni baholashda zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish va ularning elektron tijorat tizimidagi o‘rni.....	343
Ro‘ziboyeva M. O‘zbekistonda ishchi kuchi migratsiyasi va iqtisodiy o‘sish darajasining o‘zgarish dinamikasi.....	347
Saidova F.K., O‘rozov Sh. Korporativ ijtimoiy mas’uliyat (CSR) va yashil iqtisodiyot: logistika sektorida boshqaruv strategiyalari.....	350
Sultonov S.N. Hududlarda klasterlarini investitsion - innovatsion rivojlantirish istiqbollari (Qashqadaryo viloyati misolida).....	354
Sultonova D.U. Korxona iqtisodiyotida resurslarni boshqarishning raqamli-integratsiyalashgan modelini takomillashtirish.....	358
To‘raxojayev H.H., Hoshimov P.Z. Islomiy banklarning ishlash tamoyili va islom moliya tizimining O‘zbekiston iqtisodiyotiga tadbiqu.....	362
Tursunova N.U. Bridging the innovation gap: development-focused entrepreneurship support and international intermediaries.....	368
Акрамова Г.А. «Роль женщин-ученых в совершенствовании механизмов коммерциализации ремесленных услуг Узбекистана в условиях цифровой экономики».....	374
Болтаев Ж.А. Трансформация банковского сектора в условиях цифровизации мировой экономики..	379
Жунайдуллаев М.А. Жанубий Кореяда рақамли таълим технологиялари орқали индивидуал спортчиларини тайёрлаш тизимини бошқаришнинг миллий хусусиятлари.....	384
Митрушова М.Л. Интеллектуальный капитал как ключевой фактор инновационного развития предприятия.....	388
Муродов О.У. Барқарор ривожланиш тушунчаси ва унинг иқтисодий, ижтимоий ҳамда экологик мезонлари.....	392
Саидова Г., Ибрагимова К., Қурбонов А. Рақамли трансформация шароитида енгил саноат корхоналари маҳсулотларининг халқаро рақобатбардошлигини ошириш стратегиялари.....	396
Sarkarov S.Z. O‘zbekistonda qurilish sohasining texnologik bisqichlar kesimida rivojlanishi.....	401
Minojiddinova N.M. Aksiyadorlik jamiyati korxonalarida xodimlarni samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish istiqbollari.....	406
Ruzmetova I.Y. Xorazm viloyati iqtisodiyotida kichik biznesning o‘rni.....	410
Qudratov D., Ismoilov A. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning tarmoqlar rivojidadagi o‘rni.....	414
Qodirov H.D. Soliq ma’muriyatchiligini takomillashtirish orqali davlat byudjeti daromadlarini barqaror oshirish yo‘llari.....	417
Kinjayev K.N. Banklarda kreditlar tasnifini yaxshilash orqali rentabellikni ta’minlash yo‘llari.....	421
Макушина А.Ю. Государственная поддержка экспортного потенциала субъектов малого предпринимательства в Республике Узбекистан.....	424
Rejapov X.X., Oxunjonova K.K. Ixtisoslashtirilgan savdo majmualarini moliyaviy resurslarini shakllantirish va ishlatish yo‘nalishlari – Bek Baraka savdo majmuasi misolida.....	430
Махкамова Н.С. Роль государственно-частных партнерств (ГЧП) в продвижении устойчивого развития	434
Avilov N., Muhammadova G. Korxonalarda materiallar harakatining auditi va iqtisodiy tahlili.....	441
Abdullayeva R.G., Raxmonova I.S. O‘zbekiston qishloq hududlarida bandlikni ta’minlash holati va rivojlanish tendensiyalari.....	444
Yusupova M.B. Ustama ishlab chiqarish xarajatlarini taqsimlashning ABC usuli.....	447
Toshpo‘latov M.A. Ta’lim loyihalarida moliyaviy mablag‘lardan samarali foydalanishning xususiyatlari...	452
Hamidova Sh., Ahmadaliyeva H. Kapital qo‘yilmalarning samaradorlik tahlili.....	458
Хамракулов С.М. Собственный капитал в функционировании экономических субъектов Республики Узбекистан.....	461
Zayavitdinova N.M. Raqamli platformalar asosida xizmat ko‘rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari.....	465
Turg‘unov T.S. O‘zbekistonda aholi turmush darajasini statistik taxlil qilishning ahamiyati.....	469
Ботирова З.Қ. Рақамли иқтисодиёт шароитида даромадларни бошқаришнинг хусусиятлари....	475
Бегимова Н.К. Меҳнат бозорида гендер тафовутларининг келиб чиқиш сабаблари.....	481

**MOLIYAVIY NATIJALAR HISOBI VA AUDITIDA RAQAMLI
TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI**

**ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЧЕТЕ И
АУДИТЕ ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ**

**EFFICIENCY OF USING DIGITAL TECHNOLOGIES IN ACCOUNTING AND
AUDITING OF FINANCIAL RESULTS**

Xo‘jaliyev Abrorbek Odiljon o‘g‘li

Andijon davlat texnika instituti Buxgalteriya hisobi va audit yo‘nalishi 4 — bosqich talabasi

Avilov Nematillo

Andijon davlat texnika instituti Buxgalteriya hisobi kafedراسi assistenti

Annotatsiya

Mazkur maqolada korxonalarda moliyaviy natijalar hisobini yuritish va audit jarayonlarida raqamli texnologiyalardan foydalanishning nazariy hamda amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Tadqiqot davomida buxgalteriya hisobi va audit tizimida avtomatlashtirilgan axborot tizimlari, raqamli platformalar, audit dasturlari hamda ma‘lumotlarni tahlil qilish vositalarining ahamiyati ochib berilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalarning moliyaviy natijalar hisobining aniqligi, shaffofligi va ishonchliligini oshirishdagi roli baholangan. Maqolada moliyaviy hisobotlarning sifatini yaxshilash, audit protseduralarini soddalashtirish va audit risklarini kamaytirishga qaratilgan amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: moliyaviy natijalar, buxgalteriya hisobi, audit, raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirilgan axborot tizimlari, moliyaviy hisobot, audit risklari.

В данной статье исследуются теоретические и практические аспекты использования цифровых технологий в учете и аудите финансовых результатов на предприятиях. В процессе исследования раскрыта роль автоматизированных информационных систем, цифровых платформ, специализированных аудиторских программ и аналитических инструментов в системе бухгалтерского учета и аудита. Оценено влияние цифровых технологий на повышение точности, прозрачности и достоверности учета финансовых результатов. В статье также разработаны практические предложения и рекомендации, направленные на повышение качества финансовой отчетности, оптимизацию аудиторских процедур и снижение аудиторских рисков.

Ключевые слова: финансовые результаты, бухгалтерский учет, аудит, цифровые технологии, автоматизированные информационные системы, финансовая отчетность, аудиторские риски.

This article examines the theoretical and practical aspects of using digital technologies in accounting and auditing of financial results in enterprises. The study highlights the role of automated accounting systems, digital platforms, audit software, and data analysis tools in the accounting and auditing system. The impact of digital technologies on improving the accuracy, transparency, and reliability of financial results accounting is assessed. In addition, the article proposes practical recommendations aimed at enhancing the quality of financial reporting, simplifying audit procedures, and reducing audit risks.

Keywords: financial results, accounting, audit, digital technologies, automated information systems, financial reporting, audit risks.

Moliyaviy natijalar hisobi va auditi korxona faoliyatining eng muhim elementlaridan biri bo‘lib, u biznesning samaradorligini, moliyaviy barqarorligini va boshqaruv qarorlarining asosiy ko‘rsatkichlarini baholash imkonini beradi. So‘nggi yillarda raqamli texnologiyalarning tez sur‘atlar bilan rivojlanishi bu jarayonlarni tubdan o‘zgartirdi. Raqamli texnologiyalar nafaqat buxgalteriya hisobi va auditning tezligini oshiradi, balki ma‘lumotlarning aniqligi, shaffofligi va ishonchliligini ham yaxshilaydi [1].

Avtomatlashtirilgan axborot tizimlari va moliyaviy analitika platformalari moliyaviy natijalar hisobini yuritishda inson xatolarini kamaytirish, ma‘lumotlarni real vaqt rejimida kuzatish va tahlil qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar audit jarayonlarida risklarni aniqlash va oldini olish, shuningdek, auditorlik xulosalarining sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Raqamli texnologiyalarni buxgalteriya hisobi va audit jarayonlariga joriy etish samaradorligini tadqiq etuvchi adabiyotlar ko‘p yo‘nalishlarda olib borilgan. Masalan, Sanjar Sodiqov korxona va bank tizimida axborot texnologiyalarining buxgalteriya hisobotlarida roli va rivojlanish bosqichlarini tahlil qilib, raqamlashtirish jarayoni buxgalteriya jarayonlarining samaradorligini oshirishga xizmat qilishini ta’kidlaydi [2].

Shuningdek, Diyorbek Mamarasulov o‘z ilmiy ishida raqamli texnologiyalar va sun‘iy intellekt (AI) audit sifatini oshirishda muhim vosita ekanligini ko‘rsatadi: AI va data analytics yordamida ichki audit jarayonlarida risklarni aniqlash, xatoliklarni avtomatik aniqlash va audit samaradorligini oshirish mumkinligi qayd etilgan [3].

O‘zbekiston kontekstida Erkin Muydinov auditda raqamli texnologiyalar tarixiy taraqqiyoti va ularning audit metodologiyasiga ta’sirini yoritadi, shu jumladan sun‘iy intellekt va blokcheyn texnologiyalarining audit jarayonlarini ancha chuqur va samarali bajarishga yordam berishi ta’kidlanadi [4].

Xalqaro tadqiqotlar ham raqamli texnologiyalarning auditorlar faoliyatiga salmoqli ta’sir ko‘rsatishini tasdiqlaydi. Masalan, Sarwo Edi va hamkasblari hisob-kitob va audit jarayonlarida katta ma‘lumotlar (big data), sun‘iy intellekt va blokcheyn texnologiyalarining integratsiyasi auditorlik samaradorligini va aniqligini oshiradi deb topilgan [5].

Bundan tashqari, ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, raqamli transformatsiya kompaniyalarda innovatsiya samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Masalan, Xitoy kompaniyalari bo‘yicha olib borilgan tadqiqotda audit sifati va raqamli transformatsiyaning innovatsion samaradorlikka ijobiy ta’siri aniqlangan [6].

Ushbu ilmiy maqolada metodologiya sifatida tahliliy-taqqoslovchi va adabiyotlar sharhi usullari asosiy yondashuv sifatida qo‘llanadi. Tadqiqotda raqamli texnologiyalar buxgalteriya hisobi va audit jarayonlariga ta’sirini aniqlash uchun ilmiy maqolalar va amaliy tadqiqotlar asosida mavjud holatlar tahlil qilinadi. Shuningdek, tadqiqot natijalari asosida amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi, bu esa korxonalarda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish bo‘yicha strategik qarorlar qabul qilishga yordam beradi.

Ushbu bo‘limda raqamli texnologiyalar buxgalteriya hisobi va audit jarayonlari samaradorligiga qanday ta’sir ko‘rsatayotgani ilmiy manbalar asosida chuqur tahlil qilinadi. Zamonamizda bu sohalariga raqamli transformatsiya kirib kelishi natijasida xatoliklar kamayishi, jarayonlar avtomatlashtirilishi, ma‘lumotlar shaffofligi va audit sifati sezilarli darajada oshgani aniqlangan. Shu nuqtai nazardan ko‘plab tadqiqotlar raqamli texnologiyalar va AI yordamida bu jarayonlarni optimallashtirish mumkinligini tasdiqlaydi. Masalan, Diyorbek Mamarasulovning tadqiqotida sun‘iy intellekt (AI), mashinaviy o‘rganish va data analytics kabi texnologiyalar ichki audit sifatini an‘anaviy usullarga qaraganda chuqurroq va tezkorroq ta’minlashga yordam berayotgani qayd etilgan [7]. Bu o‘zgarish xatoliklarni avtomatik aniqlash, jarayonlarni tahlil qilish va risklarni oldindan aniqlash kabi amaliy imkoniyatlar orqali audit samaradorligini oshiradi.

Shuningdek, Ilyos Ochilov tomonidan olib borilgan tahlil bunga qo‘shimcha ravishda buxgalteriya hisobining raqamli transformatsiyasining umumiy strukturasi ko‘rsatadi. U bulutli tizimlar, blokcheyn texnologiyalari, sun‘iy intellekt va avtomatlashtirilgan tizimlar yordamida xatoliklarni kamaytirish, jarayonlarning tezligini oshirish va ma‘lumotlarni real vaqt rejimida

boshqarish imkoniyatlarini yoritadi [8]. Bu esa korxonalarda moliyaviy natijalar hisobi haqida tez, to‘liq va ishonchli ma’lumot olishni ta’minlaydi.

Raqamli audit bo‘yicha olib borilgan boshqa tadqiqotlar ham shuni ko‘rsatadiki, big data, bulutli texnologiyalar va blokcheyn singari yechimlar auditorlarga katta hajmdagi ma’lumotlarni boshqarish, tranzaksiyalarni shaffof qiladi va audit jarayonlarini yanada samarali tashkil etishga yordam beradi [9]. Xususan, bulut asosidagi raqamli hisob tizimlari buxgalteriya ma’lumotlarini real vaqt rejimida kuzatish, saqlash va himoya qilish imkonini beradi, bu esa audit jarayonlaridagi vaqtni qisqartirish va natijaviylikni oshirishda muhim ahamiyatga ega [10].

O‘zbekistonning raqamli iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi va audit amaliyotining dolzarbligini o‘rgangan ko‘plab olimlar ham raqamli texnologiyalar moliyaviy natijalarni aniqlik, ishonchlilik va boshqaruv samaradorligi nuqtai nazaridan sezilarli darajada yaxshilayotganini qayd etgan [11]. Bu yerda buxgalteriya va audit jarayonlarining transformatsiyasi orqali tashkilotlar ma’lumotlar xavfsizligi, innovatsion resurslardan foydalanish va operatsion samaradorlik jihatidan raqobatbardoshligini oshirishi mumkinligi ochiq ko‘rsatib o‘tilgan.

Quyidagi jadval raqamli texnologiyalarning buxgalteriya hisobi va audit jarayonlariga ta’siri bo‘yicha asosiy yo‘nalishlarni umumlashtiradi:

1-jadval

Raqamli texnologiyalarning buxgalteriya hisobi va audit jarayonlariga ta’siri

Raqamli Texnologiya	Jarayon yo‘nalishi	Samaradorlik ta’siri
AI & Machine Learning	Audit risklarini aniqlash, anomaliyalarni tahlil qilish	Xatoliklar kamayadi, tahlilning aniqligi oshadi
Bulutli hisoblash	Moliyaviy ma’lumotlarni real vaqt nazorat qilish	Hisobotlarni tez tayyorlash va saqlash
Big Data analytics	Katta ma’lumotlar tahlili	Qaror qabul qilishda chuqur tahlil
Blokcheyn	Tranzaksiyalarni o‘zgarmas saqlash	Shaffoflik va ishonchlilik ↑
Avtomatlashtirilgan tizimlar (ERP)	Buxgalteriya jarayonlarini birlashtirish	Resurslardan samarali foydalanish

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalar buxgalteriya va audit jarayonlarini an’anaviy usullarga nisbatan ko‘proq tezkor, aniqlik bilan bajarish va samaradorlikni oshirish imkonini beradi. Bu ayniqsa korxonalar uchun moliyaviy natijalarni yanada shaffof va ishonchli shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Bir vaqtning o‘zida, O‘zbekiston kontekstida amalga oshirilayotgan tadqiqotlar ham bu tendensiyaning global jarayon bilan uyg‘unligini tasdiqlaydi, ya’ni raqamli transformatsiya barcha moliyaviy operatsiyalarni raqamlashtirish orqali barqaror natijalarga erishish uchun asosiy omil bo‘lib xizmat qiladi.

Tahlil va adabiyotlar sharhi shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalar buxgalteriya hisobi va audit jarayonlari samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. AI, mashinaviy o‘rganish, blokcheyn va bulutli tizimlar moliyaviy natijalarni hisoblash hamda auditni tezlashtirib, xatoliklarni kamaytirish va shaffoflikni ta’minlashga xizmat qiladi.

Shuningdek, raqamli transformatsiya moliyaviy hisobotlarning aniqligi va ishonchliligini oshirib, qaror qabul qilish jarayonini tezlashtiradi hamda resurslardan samarali foydalanishga imkon yaratadi. Bu esa xalqaro standartlarga mos hisobot yuritishni yengillashtiradi va korxonalarning innovatsion rivojlanishini qo‘llab-quvvatlaydi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalarni hisob va auditga integratsiya qilish moliyaviy natijalarni aniq hisoblash bilan birga, korxonalarning raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Sanjar Sodiqov. Bank tizimida buxgalteriya hisobotlarida axborot texnologiyalarining roli va rivoji. Ilmiy maqola, 2024. (yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz)

2. Diyorbek Mamarasulov. Raqamli texnologiyalar va AI asosida ichki audit sifatini takomillashtirish. Ilmiy jurnal maqolasi, 2025. (finance.tsue.uz)
3. Erkin Muydinov. Auditda raqamli texnologiyalarni qo‘llash tarixi va istiqbollari. Ilmiy maqola, 2024. (yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz)
4. Sarwo Edi, Asmaul Husna, Fauziah Hanum, Julfan Saputra. Technological Innovation in Accounting Audit: Implications for Audit Efficiency and Effectiveness. Ilmiy maqola, 2024. (jurnal.umsu.ac.id)
5. Impact of audit quality and digital transformation on innovation efficiency: Role of financial risk-taking. Ilmiy tadqiqot, 2024 (Xitoy kompaniyalari misolida). (sciencedirect.com)
6. Emerging digital technologies and auditing firms: Opportunities and challenges. International Journal of Accounting Information Systems, 2024. (sciencedirect.com)
7. N. Y. Avilov. Impact of Digital Transformation on Accounting and Audit in Uzbekistan: Efficiency and Challenges. (ojs.qmii.uz)
8. N. Soibov. Bulutli texnologiyalar orqali korxona buxgalteriya tizimini raqamlashtirish va samaradorlikka erishish. (yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz)
9. I. Bo‘ronov. Raqamli audit: yangi texnologiyalarning auditing jarayonlariga integratsiyasi. (inlibrary.uz)
10. Kafiyev Hojiakbar, Avloqulov Anvar. O‘zbekistonda raqamli iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi va audit amaliyotining dolzarbligi. Scientific Journal, 2025. (scientific-jl.com)

UDK:336.711

BANK AKTIVLARINING TARKIBI VA ULARNI BOSHQARISH OMILLARI

СТРУКТУРА БАНКОВСКИХ АКТИВОВ И ФАКТОРЫ ИХ УПРАВЛЕНИЯ

COMPOSITION OF BANK ASSETS AND FACTORS OF THEIR MANAGEMENT

Xomidov Tolib Toxir o‘g‘li

Andijon davlat instituti Iqtisodiyot va boshqaruv fakulteti Bank ishi va audit K-20-22 guruh

Arziboyeva Ravzaxon Sattarovna

Andijon davlat texnika instituti “Buxgalteriya hisobi” kafedrası katta o‘qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada bank aktivlarining tarkibi, ularning klassifikatsiyasi hamda ularni samarali boshqarishga ta’sir etuvchi asosiy omillar tahlil qilinadi. Bank aktivlarining sifatini oshirish, risklarni kamaytirish va daromadlilikni ta’minlash jarayonida aktivlarni diversifikatsiya qilish, likvidlikni boshqarish hamda kredit portfeli sifatini nazorat qilish kabi muhim jihatlar yoritiladi. Shuningdek, zamonaviy bank tizimida raqamli texnologiyalar va risk-menejment tizimlarining o‘rni ham ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari bank aktivlarini boshqarish samaradorligini oshirish bo‘yicha ilmiy va amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: bank aktivlari, kredit portfeli, likvidlik, risklarni boshqarish, daromadlilik, diversifikatsiya, bank menejmenti.

В данной статье анализируется структура банковских активов, их классификация, а также основные факторы, влияющие на эффективное управление ими. Рассматриваются такие важные аспекты, как диверсификация активов, управление ликвидностью и контроль качества кредитного портфеля. Также уделяется внимание роли цифровых технологий и систем управления рисками в современной банковской системе. Результаты исследования